

RAT · ESTONIA ·

TÖÖPUNALIPU ORDENIGA EESTI NSV RIIKLIK AKADEEMILINE
OOPERI- JA BALLETTITEATER «ESTONIA»

OTHELLO

Giuseppe Verdi ooper neljas vaatuses.

Libretto: W. Shakespeare'i samanimelise tragöödia järgi — A. Boito.

Eestikeelne tõlge: E. Kumar ja E. Uuli

1963

Tegelased:

OTHELLO, maur, Veneetsia väepealik . . .	ALEKSANDER PUVI NSVL rahvakunstnik
JAGO, lipnik	TIIT KUUSIK NSVL rahvakunstnik
	GEORG OTS
CASSIO, kapten	ENSV rahvakunstnik
RODRIGO, Veneetsia aadlik	VIKTOR GURJEV
LCDOVICO, Veneetsia saadik	ENNO EESMAA
	ARTUR LINNAMAGI
	ENSV teen. kunstnik
	AARO PÄRN
MONTANO, Küprose asevalitseja	ERVIN KÄRVET
	AUGUST SEPP
HEEROLD	ENSV teen. kunstnik
	VOOTELE VEIKAT
DESDEMONA, Othello naine <i>Hagner</i>	AINO KÜLVAND
	LIIDIA PANOVA
	ENSV rahvakunstnik
EMILIA, Jago naine	OLGA LUND
	URVE TAUTS

Sõdurid, meremehed, Veneetsia aadlikud, teenrid jt.
Koht: Sadamalinn Küprosel.
Aeg: 15. saj. lõpp.

Dirigent: **NEEME JÄRVI**

Lavastaja: **PAUL MÄGI**

Kunstnik: **ELDOR RENTER**

Koormeisterid: ENSV teen. kunstnik

TIIU TARGAMA ja
IRA TRILLJÄRV

Kontsertmeisterid: ENSV teen.
kunstnik **TEKLA KOHA ja**
RAIVO KURSK

Liikumisjuht: **SENTA OTS**

Etenduse juht: **JAAK RANDVA**

Lühidalt tegevuse arengujoonest

Torm... Metsikus marus mässab raevunud meri. Hiigelpilve mattunud taevast sähvib aeg-ajalt välke, millede paistel otsekui viirastuksid kaldal kobarasse surutud inimeste kohkunud näod. Kes võidab? Kas metsistunud loodusjõud või inimene, kelle laev peab ebavõrdset võitlust mässavate lainetega...

Võidab inimene — Othello, kelle elu on olnud lakkamatu võitlus elu ja surma peale. Juba seitsmendast eluaastast peale sai ta koduks lahinguväli. Vangipõlv, põgenemine vaenlaste küüsis, päevad viljatuis kõrbeis ning metsikuis kuristikis — kõike seda oli tundnud Othello. Saavutanud äsja võidu türklaste üle merel, päästnud tormi kütkest ka laevastiku, võib Othello nüüd lõpuks juubeldava rahvahulga võiduhüüete saatel oma embusse haarata väärtuslikeima võiduaarde — Desdemona, kelle puhtus ja üllus viivad teda otsekui uude, õnnelikummasse maailma.

Torm vaibub. Kaugeneb kõuemürin, kaugeneb juubeldav rahvas. Väljakule on jäänud üksik mees, kelle hinges pesitseb kättemaksu — Jago.

Kuigi Jago on Othello sõber, ülendas viimane lipnikuks siiski Cassio, mitte tema. Mis siis! Las naudib Othello oma armuhurma, las kelgib see kergats Cassio oma lipnikumõõgaga. Kõrtsis võib juua Othello ja Desdemona terviseks, kuid keset meeliülendavaid viinaaurusid võib septseda ka teistlaadi pidusid. Ja seda Jago juba oskab! Üsna kergesti on ta saanud oma nõusse Desdemona armunud Rodrigo. Peagi on purju joodetud Cassio, provotseeritud tüli ning Jago võib rahuldustundega tähistada esimest võitu oma saatanlikus plaanis: Cassio on degradeeritud.

Hommik. Säravaist päikesekiirtest valgustatud lossi terrassil arendab Jago oma tumedat plaani. Ta annab Cassiole, kes tunneb eilse juhtumi üle sügavat hingepeina, nõu pöörduda Desdemona poole, kelle eestkostmisel Othello kindlasti andestaks Cassiole ta süü. Kas Jago suhtumine Cassiosse on siis muutunud? Muidugi mitte! Jago suurim iha on end maksmata panna, näha oma püünistes siplemas kõigepealt neid, kes seisavad temast kõrgemal nii oma moraali, elutunnetuse kui ka kõlbelise puhtuse poolest. Omades terava psühholoogilise pilgu, olles julm, autu ja salalik, otse küünelist avameelsust teesklev egoist, rakendab Jago oma hundimoraali teenistusse kõik oma füüsilised ja vaimsed ressursid. Osavalt, ainult vihjete, pigem isegi sõbralike nõuannetega viib ta õilsameelse Othello, kes piiritu aususega usaldab inimesi, armukadeduse kuristiku äärele. Othellos vastsünnitatud kahtluste esimeseks tugipunktiks saab Desdemona poolt esitatud palve — andestada Cassiole. Othello vihastub, teda tabab krooniline peavalu. Süngelt heidab ta kõrvale Desdemona poolt pakutud rätiku, mille võtab Jago, otsusega peita see Cassio tupp.

Hetkeks näib, et Othello mõistus saab jagu kahtluste köidikuist, kui ta raevunud haarab Jago kõrri, nõudes tõendeid oma naise truudusetuse

kohta. Hädavaevu õnnestub Jago pääseda metsistunud mauri haardest. Kõike mängu pannes jutustab ta samas väljamõeldud unenäo ning fabritseerib Othellole loo ka rätikust. See on rabav tõend. Othello hinges tekib sügav konflikt seniste veendumuste ning üha tugevamini tärkava kiivuse vahel. Tema põhimõtted ei tunnista kompromisse. Vandega tootab ta süüdlastele verist kättemaksu.

Päev on jõudmas lõpule. Jago on suutnud Othello viia küll äärmise armukadeduse piirini, kuid Othello hävitamiseks on sellest siiski veel vähe. Tema südames on vaja täielikult purustada see peamine — usk inimesse, tema parimaisse omadusisse.

Teistkordsel kohtumisel Desdemonaaga käitub Othello Jago juhtnõõride kohaselt. Kas reedab Desdemona end mõne lause või ilmega? Ränga lõõgina tabab Othello fakt, et Desdemona pole kaasas rätikut... tähendab, Jago on õigus, kõik Othello kahtlused osutuvad tõeks. Saatnud minema Desdemona, murdub Othello ülimate hingepeinade all.

Jago asub täide viima oma plaani viimast osa. Teatades Cassio saabumisest, püüab ta Othellole selgitada, missugustesse inimestesse viimane uskus, näidata rüvetatuna seda ausat ja kõlbelist armastust, mis siiani oli olnud Othellole pühaduseks. Jago saavutab eesmärgi. Othello käsib muretseda mürki, kuid veelgi rohkem meeldib talle Jago nõu — kägistada Desdemona, kuna Cassio eest hoolitseb juba Jago ise.

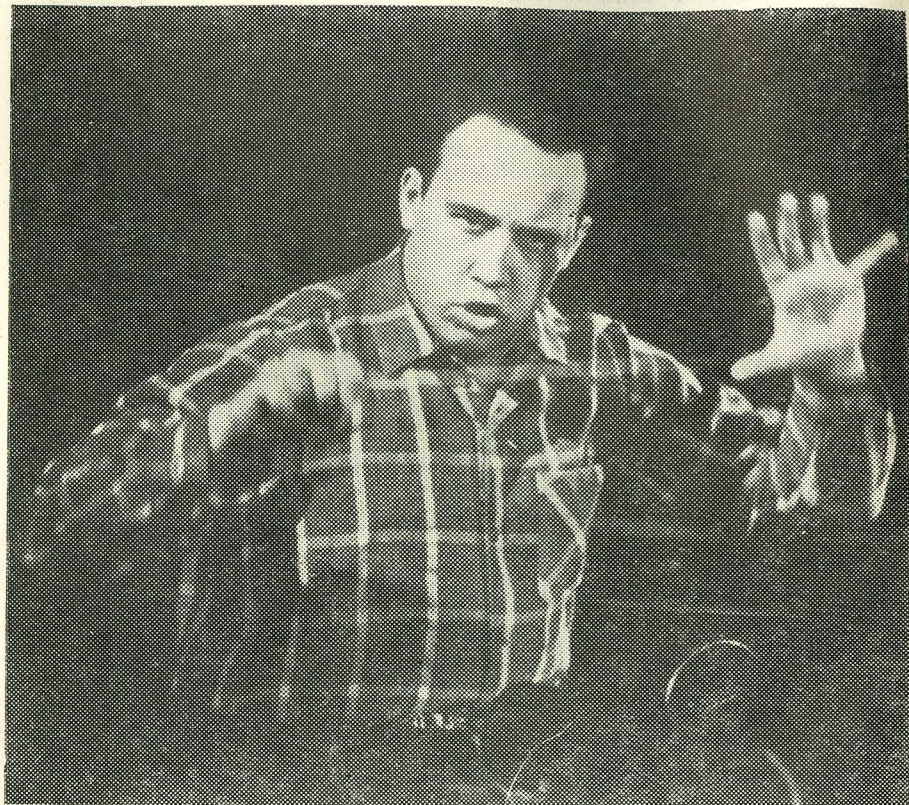
Saabub Lodovico, et üle anda doodži kiri käsuga Othello tagasipöördumiseks Veneetsiasse. Erutatud Othello, kes Desdemona iga sõna mõistab nüüd vaid kui teesklust, ei suuda end valitseda ja metsikus raevus paiskab ta nutva Desdemona põrandale.

Saatnud kõik minema, langeb Othello hetk hiljem minestunult oma trooni ette maha. Triumfeeriv Jago asetab jala maaslamavale Othellole ning otsekui vastuseks väljastkostva rahvahulga hõisetele «Evviva Othello» kõlab tema sarkastiline lause:

«Siin lamab teie lõukoer!»

On saabumas öö. Desdemona ootab Othello. Teda vaevab küsimus, miks on Othello nii järsult muutunud? Ta hing, mis ei tunne pahatahtlikke intriige, ei oska oletatagi armukadeduse võimalust Othello poolt Cassio pärast. Lauldes oma kurba laulu pajust, ei unusta ta siiski hetkekski Othello ja oma piiritut armastust tema vastu.

Siseneb Othello. Suudeldes veel kord oma armastatut, teab Othello kindlalt, et ta ei mõista kohtu mitte oma naise, vaid rängasti eksinud inimese üle. Ja kui siis lõpuks, pärast mõrva, on Othello silmade ees kärisenud Jago poolt punutud võrk, mõistab ta samade põhimõtete kohaselt kohut ka iseenda üle.

Neeme Järvi

Sellest päevast pole möödunud veel kümme aastatki, kui Neeme Järvi astus esmakordselt oma elus orkestri ette ning samas dirigendipuldis seistes, kus Te praegu näete teda «Othellot» juhatamas, esitas «Estonia» orkestriga ühel noorte solistide kontserdil avamängu Johann Straussi operetile «Oo Veneetsias».

Tallinna Muusikakooli lõpetamisele järgnesid üliõpilasaastad Leningradi Konservatooriumis (1955–1960), millede jooksul Neeme Järvi ei juhatanud edukalt mitte ainult Tallinna ja Leningradi sümfooniaorkestreid, vaid diri-

geeris kolme ooperit ka Leningradi Konservatooriumi Ooperistuudios (W. A. Mozarti «Röövimine Serailist» ja «Figaro pulm» ning D. F. Auber'i «Must doomino»). Diplomitööks oli aga Bizet «Carmen» Leningradi Kirovi nim. Ooperi- ja Balletiteatris.

Asudes seejärel tööle Eesti Raadio sümfooniaorkestri dirigendina, on Neeme Järvi lühikese ajaga võitnud meie kontserdipubliku siira poolehoidu. Temale kuulub ka kammerorkestri loomise mõte.

«Othello» dirigeerimine on Neeme Järville debüüdiks meie ooperipubliku ees juba «Estonia» teatri koosseisulise dirigendina.

Eldor Renter ja Paul Mägi

Эльдор Рентер и Пауль Мяги

NSVL rahvakunstnik Tiit Kuusik *Народный артист СССР Тийт Куузик*

Aleksander Püvi
Александр Пюви

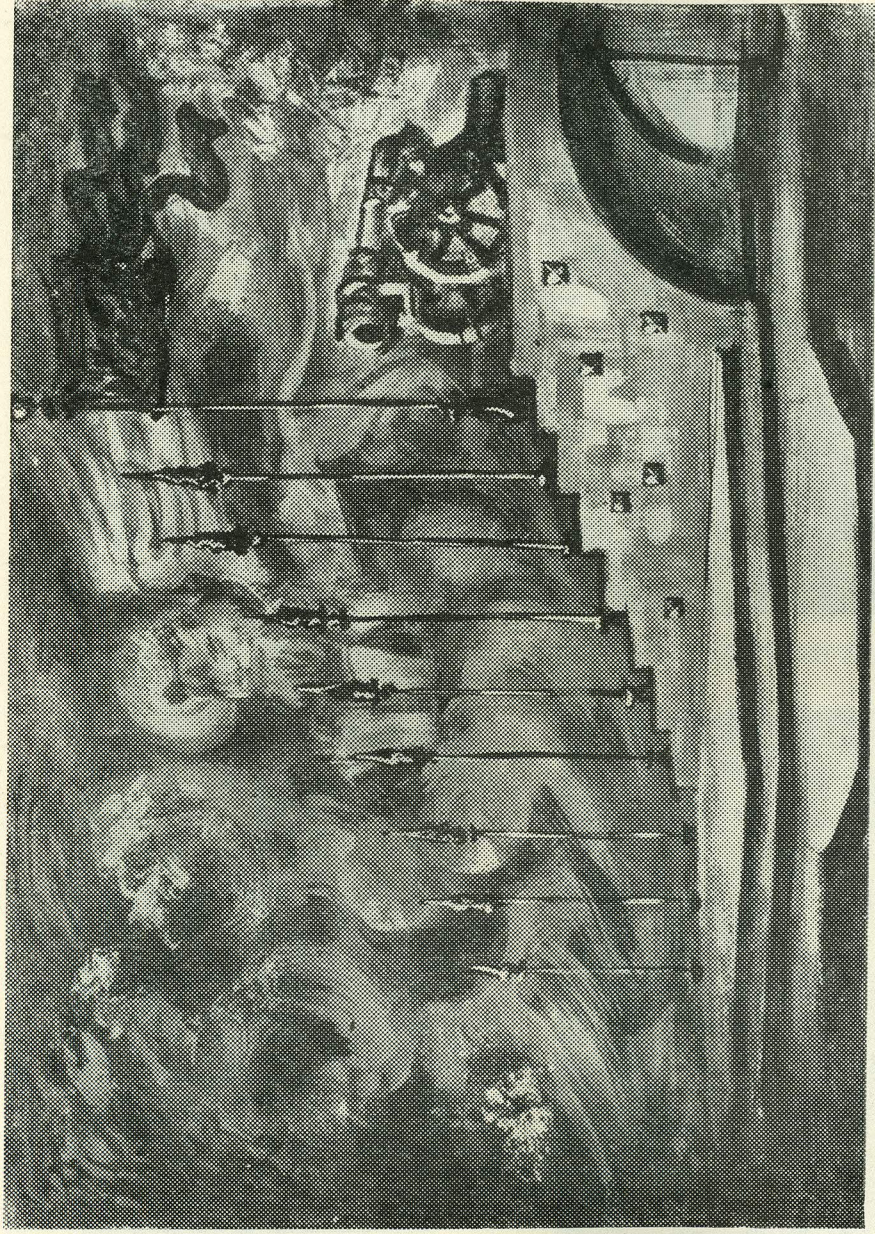
Liidia Panova
Лидия Панова

Liidia Panova ja Aleksander Püvi
Лидия Панова и Александр Пюви

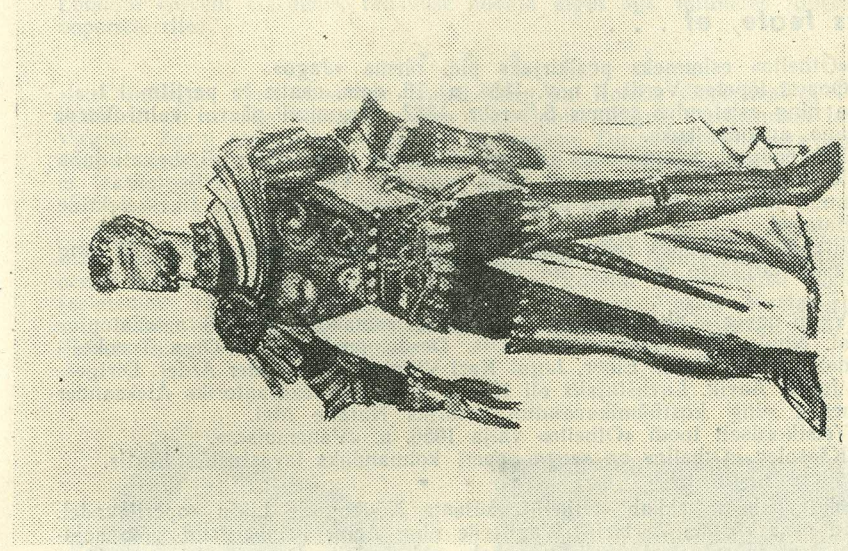
NSVL rahvakunstnik Georg Ots
Народный артист СССР Георг Отс

Eldor Renteri dekoratsioonikavand ooperi aastasestpile
Эскиз декорации художника Эльдора Рентера к первой сцене оперы

Selle grümmikavandi oma Jago jaoks joonistas
Georg Ots ise
Этот эскиз ерима для Яго сделал Георгем Отсом

E. Renteri kostüümikavand Olhella osatäitjale
Эскиз Э. Рентера для исполнителя роли Отелло